

of future music teachers' professional training; provides methodological advice on the development of students' harmonic hearing at the solfeggio classes. Special attention is paid to psychological and physiological aspects of the formation of students' harmonic hearing with absolute and relative absolute hearing.

Key words: *harmonic hearing training, professional training, future music teachers.*

УДК 378:78.071.2]:004

Ходоровський В.І.,

старший викладач

кафедри інструментально-

виконавської майстерності

Інституту мистецтв

Київського університету імені Бориса Грінченка

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

У статті розкрито зміст та ключові елементи інструментально-виконавської підготовки студентів мистецьких факультетів на основі наукових досліджень ХХ–ХХІ століть. Автор обґрунтовує місце і значення комп'ютерних інформаційних технологій у системі інструментально-виконавської підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва. Пропонує впроваджувати такі наочні та практичні методи роботи, як: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, проблемно-пошуковий та творчий, з включенням інформаційних комп'ютерних технологій в освітню діяльність студентів.

Ключові слова: комп'ютерні технології, інструментально-виконавська підготовка, студенти, методи.

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. Стрімкий прогрес комп'ютерних технологій, винахід нових технічних засобів навчання, звукозаписуючих і звуковідтворювальних пристроїв розкривають необмежені можливості для модернізації освітнього процесу вищих навчальних закладів України. Проблема недостатнього оснащення технічним обладнанням аудиторій, а звідси і обмежене використання його викладачами та студентами, стоїть у багатьох установах освіти дуже гостро.

Активне впровадження комп'ютерних та мультимедійних технологій у галузь музичного навчання та фахової музичної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва викликає інтерес у наукового товариства та зумовлює потребу подальшого вивчення даного питання.

Аналіз наукових досліджень. Аналіз науково-методичної літератури засвідчує, що вивченням та застосуванням комп'ютерних технологій у сфері гуманітарних наук займалися такі науковці, як: А. Бінгхем, Л. Бородкін, Т. Манфред, П. Меннінг, Л. Минович; в освітній галузі — М. Жалдак, В. Ткачук; у мистецтві — І. Гайденко, М. Опалєв, Л. Покровщук, К. Фадеєва та у процесі музичного навчання — О. Бондаренко, Ю. Дворник, В. Луценко, Н. Новикова, О. Піксаєва, О. Чайковська та інші.

Проблемам професійної та фахової підготовки майбутнього вчителя музики присвячені праці Е. Абдуліна, Л. Арчажнікової, П. Ніколаєнко, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Ребрової, В. Шульгіної та інших.

Загальні питання естетичного виховання молоді в різні часи розглядалися у працях українських (М. Лисенка, О. Кошиця, Ф. Колеси, К. Квітки, К. Стеценка, М. Леонтовича, С. Людкевича та ін.), та російських авторів (О. Апраксіної, Б. Асаф'єва, Н. Брюсової, Н. Ветлугіної, Д. Заріна, А. Маслова, С. Миропольського, Д. Кабалевського, А. Карасьова, С. Смоленського, Б. Яворського, В. Шацької та ін.).

Проте проблема використання сучасних комп'ютерних технологій в системі інструментально-виконавської підготовки студентів у науково-методичній літературі висвітлена недостатньо.

Формулювання мети та завдань статті. Таким чином, **мета статті** — розкрити місце та значення комп'ютерних інформаційних технологій в системі фахової, а саме інструментально-виконавської підготовки студентів мистецьких факультетів. **Завдання статті:** а) розкрити зміст інструментально-виконавської підготовки студентів вищих педагогічних закладів; б) обґрунтувати місце і значення комп'ютерних інформаційних технологій в системі інструментально-виконавської підготовки студентів мистецьких факультетів.

Викладосновного матеріалу. Інформатизація та комп'ютеризація суспільства — одна з найважливіших закономірностей соціального прогресу. Глобалізація знань, швидкі темпи поширення інформації, зумовлені розвитком комп'ютерних технологій, викликають виникнення нових підходів до навчального процесу [9, 59–60]. Саме, використання інформаційних комп'ютерних технологій в системі інструментально-виконавської підготовки сприятиме збільшенню обсягу інформації завдяки використанню мультимедіа, урізноманітнить форми тренування, самопідготовки та самоконтролю студентів. Як вважає О. Щербініна, «... поглибить міжпредметні зв'язки за допомогою інтеграції інформаційної та предметної підготовки студентів» [9, 60].

Сьогодні «стала аксіомою думка про те, що сучасний вчитель музики має досконало володіти вміннями аранжування, перекладання, композиції, інструментовки; вмінням працювати з комп'ютерним обладнанням, цифровими й аналоговими інструментами та застосовувати їх у професійній діяльності» [1]. Ю. Дворник, досліджуючи проблему формування творчих якостей майбутнього вчителя музики, розглядає комп'ютерні технології як ефективний засіб їх формування [2], зокрема, під час інструментально-виконавської діяльності.

На думку сучасного науковця Н. Мозгальнової, інструментально-виконавську підготовку вчителя музики слід розглядати як процес становлення гармонійно-урівноваженого музиканта, що володіє раціональними способами роботи за інструментом, грамотно розбирається у тексті музичного твору та вміє ретельно продумувати власну інтерпретацію, синтезуючи різні виконавські традиції [4, 42].

За визначенням Г. Ониськіва, інструментально-виконавська підготовка розглядається як сукупність автоматизованих рухових дій, спрямованих на художню інтерпретацію музичних творів [6].

І. Жданов вважає, що зміст інструментально-виконавської підготовки складається з двох взаємодоповнюючих частин: інструментально-практичної та теоретичної, в яку входить методико-практична складова. Інструментально-практична частина підготовки, на його думку, має відбуватися в рамках дисципліни «Музично-інструментальна підготовка», а теоретична й методико-практична — у рамках курсу «Методика та практика інструментального виконавства» [3].

Сучасні науковці (А. Душний, А. Олексюк) вважають, що у студентів мистецьких факультетів у процесі інструментально-виконавської підготовки бажано формувати такі її елементи: рухову пам'ять, музично-слухацьку активність, виконавські навички тощо.

Слід зазначити, що впровадження інформаційних технологій в систему інструментально-виконавської підготовки вимагає і переосмислення методичної системи навчання.

Дуже розповсюдженим та широко використовуваним у наш час широким колом науковців є електронний навчальний посібник або електронне навчальне видання статей, тез тощо. Головним призначення електронного видання є інтенсифікація освітнього процесу студентів та допомога їм правильно організувати самостійну роботу над теоретико-методичним матеріалом.

Мультимедійні презентації, виконані в PowerPoint, допомагають студентам власноруч зробити цікаві слайд-презентації на тему життєвого та творчого шляху композиторів, твори яких вони виконують на заняттях з основного музичного інструмента, зокрема фортепіано. Інтернет-мережа дозволить продивитися концертні виступи різних виконавців та зробити власну трактовку виконуваного студентом музичного твору.

Інструментально-виконавська підготовка вчителя музичного мистецтва залежить від слухової активності та музичної виразності як факторів впливу на те «що я граю» та «як я граю». Саме вслухаючись у власне музикування (грати — слухати — аналізувати), студент автоматично виробляє власний інстинкт самоаналізу, який постає пріоритетом його росту як музиканта-виконавця, а відтак і розвиває його творчі здібності [6]. Запис власної гри на фортепіано можна почути за допомогою нотного редактора FINAL, а також редагувати нотний текст, створювати партії акомпанементу, змінюючи засоби артикуляції, динаміки та агогіки.

А. Семешко визначає наступні наочні та практичні методи — пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, проблемно-пошуковий й творчий, які є перевіреними, практично доведеними та ефективними, і систематично використовуються у повсякденній роботі педагогів ВНЗ. Запропонований *пояснювально-ілюстративний метод* сприяє розвитку абстрактного мислення, містить словесну, наочну та практичну сторони, а також спосіб стимулювання (похвалу та засудження, заохочення та покарання, змагання, тощо) [7, 9]; *репродуктивний метод* уособлює багаторазове повторення окремих прийомів і епізодів з метою розвитку автоматизму дій [7, 15]; *частково-пошуковий метод* сприяє частковому вирішенню завдання, яке поставлено викладачем студенту (визначення аплікатури, зміни міху, гармонічного аналізу, тощо) [7, 16]; *проблемно-пошуковий метод* науковець пропонує розділити на «пошуковий» та «проблемний». У першому випадку студент самостійно знаходить єдине правильне вирішення проблеми, у другому — із декількох запропонованих варіантів вибирає один, який і створює проблемну ситуацію [7, 21]; *творчий метод* побудований на можливості самостійного вирішення студентом технологічних та художніх завдань того чи іншого твору [7, 23].

Дані методи можна модифікувати відповідно до нашої теми дослідження. Пояснювально-ілюстративний метод можна доповнити включенням в пояснення, бесіду або показ викладача різновидів комп'ютерних проектів: інформаційних — віртуальної екскурсії в світ інструментальної музики; дослідницьких — наукова доповідь або стаття, творчі проекти — тематичні інструментальні вечори для студентів тощо [5, 73]. Репродуктивний метод можна студентові відпрацьовувати не на акустичному, а на електронному інструменті — синтезаторі, цифровому піаніно; проблемно-пошуковий метод можна реалізувати за допомогою створення студентом портфоліо композитора (фотоматеріали про автора твору, змістовні та стислі відомості про його творчість); творчий метод можливо впровадити в освітній процес як метод розвитку імпровізаторських та композиторських навичок студента за допомогою таких нотних редакторів, як Band in a Box, Final Printmusic 2008, Sony Sound Forge та ін.

Висновки. Виходячи з вищевикладеного, можна зробити наступні висновки. Під інструментально-виконавською підготовкою майбутніх вчителів музичного мистецтва вбачають сформованість

виконавських навичок у процесі практично-виконавської діяльності та наявність відповідних умінь, ознакою яких є досконалість відтворення рухових актів. Використання комп'ютерних інформаційних технологій в умовах інструментально-освітнього процесу забезпечить створення підґрунтя для розвитку музично-виконавської творчості студентів, активізує вирішення виконавських та педагогічних завдань як студентів, так і викладачів.

Подальші пошуки досліджень з даної проблематики можуть стосуватися новітніх методик, на основі яких відбувається інструментально-виконавська підготовка студентів педагогічної ланки ВНЗ України тощо.

ДЖЕРЕЛА

1. Барицька О.А. Методика формування фахової компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О.А. Барицька ; НПУ імені М.П. Драгоманова. — К., 2014 р. — 254 с.
2. Дворник Ю.Ф. Формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп'ютерних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання музики» / Ю.Ф. Дворник. — К., 2013. — 20 с.
3. Жданов И.В. Инструментально-исполнительская подготовка студентов-бакалавров педвуза в контексте компетентностного подхода [Электронный ресурс] : [статья] / И.В. Жданов. — Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/instrumentalno-ispolnitelskaya-podgotovka-studentov-bakalavrov-pedvuza-v-kontekste-kompetentnostnogo-podhoda>
4. Мозгальова Н.Г. Змістове наповнення поняття «інструментально-виконавська підготовка» вчителя музики [Електронний ресурс] : [стаття] / Н.Г. Мозгальова. — Режим доступу : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/5748/3/Mozhalova.pdf>
5. Мережко Ю.В. Формування художніх смаків старшокласників у процесі вивчення вокальної спадщини українських композиторів : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Ю.В. Мережко ; НПУ ім. М.П. Драгоманова. — К., 2012. — 243 с.
6. Олексюк А. Інструментально-виконавська підготовка вчителя музичного мистецтва в наукових студіях сьогодення [Електронний ресурс] : [стаття] / А. Олексюк, А. Душний, Н.Г. Мозгальова. — Режим доступу : http://drohobych.net/youngsc/AQGS/2015_14/94_Олексюк_Душний.pdf

7. Семешко А. Виконавська майстерність баяніста. Методичні снови : навч. пос. / А. Семешко. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2009. — 144 с.
8. Щербініна О.М. Використання сучасних інформаційних технологій в системі інструментально-виконавської підготовки студентів мистецьких факультетів / Ольга Миколаївна Щербініна // Мистецька освіта в Україні: проблеми теорії і практики : тези за матеріалами Всеукр. наук.-метод. конф.-семін. від 27–28 лютого 2014 р. — К. : НПУ імені М.П. Драгоманова. — С. 59–61.
9. Щербініна О.М. Культурологічні засади інструментально-виконавської підготовки музиканта-педагога [Електронний ресурс] : [стаття] / О.М. Щербініна. — Режим доступу : <http://armp.kgpa.km.ua/Files/ARMP02/38.pdf>

Статья раскрывает содержание и ключевые элементы инструментально-исполнительской подготовки студентов художественных факультетов на основе научных исследований XX–XXI веков. Автор обосновывает место и значение компьютерных информационных технологий в системе инструментально-исполнительской подготовки будущих учителей музыкального искусства. Предлагает внедрять такие наглядные и практические методы работы, как: объяснительно-иллюстративный, репродуктивный, частично-поисковый, проблемно-поисковый и творческий, с включением информационных компьютерных технологий в образовательную деятельность студентов.

Ключевые слова: компьютерные технологии, инструментально-исполнительская подготовка, студенты, методы.

The article deals with the content and key elements of the instrumental-performing training of students of art faculties on the basis of scientific research of the 20th–21st century. The author suggests implementing such visual and practical activity methods as: explanatory and illustrative,

reproductive, partially searching, problem-searching and creative, with the inclusion of information and computer technologies in educational activity of students.

Key words: *computer technologies; instrumental-performing training; students; methods.*

УДК 378.14:72.012

Чирчик С.В.,

*докторант Житомирського
державного університету імені Івана Франка,
кандидат фізико-математичних наук, доцент*

ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ КОМПЕТЕНЦІЙ У СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ДИЗАЙН-ОСВІТИ

У роботі висвітлені проблеми діагностики сформованості компетенцій у студентів у системі вищої освіти. Визначено критерії такої оцінки, розглянуто процес професійної підготовки дизайнера інтер'єру з позицій структури та методів діагностичного фонду у системі сучасного оцінювання.

Ключові слова: *дизайн-освіта, діагностика, модель, компетенції.*

Постановка та обґрунтування проблеми.

Наукові дослідження з проблем формування компетенцій студентів у вищих навчальних закладах прослідковуються в сучасній педагогічній думці (А. Вербицький, І. Зимня, А. Хуторський та ін.), де вмотивована необхідність переходу до оцінки рівня сформованості компетенцій за відповідним напрямом підготовки студента, а саме: рівня сформованості соціально-особистісних, загальнонаукових, інструментальних, загально-професійних та спеціалізовано-професійних компетенцій.